

Victoriosul Înfrânt

Nicolae ENCIU,
*doctor habilitat în istorie,
conferențiar universitar*

După o forțată ostracizare de circa o jumătate de veac, revine în atenția istoricilor, politologilor, sociologilor, scriitorilor, dar și a marelui public, tragica figură a basarabeanului **Constantin Stere** (1865 - 1936) – personalitate remarcabilă a vieții politice și culturale românești, creator al curentului cultural - politic cunoscut sub numele de *poporanism*, numele căruia este indisolubil legat de evoluția gândirii democratice din România la finele secolului al XIX-lea și în prima jumătate a secolului al XX-lea, precum și de istoria mișcării de eliberare națională din Basarabia, reprezentând imaginea condensată a unui destin de excepție, parcurs sub imperativul constant al idealului și al propriei conștiințe.

Așa cum afirma reputatul monografist de personalități și curente social - politice și literare Zigu Ornea (1930 - 2001), - cel care, în anii 1989 și 1991, a editat monumentală mo-

nografie în două volume „*Viața lui Constantin Stere*”, însu-mând peste 1200 de pagini (!), -

a-l înfățișa pe Stere așa cum a fost, necesită a fi instalat acolo unde s-a aflat mereu: pe baricade, la tribună, străduindu-se să „îndrumeze lumea”, luptînd „împotriva opresiunii celor mulți și nedreptățiți”, cu ferma-i convingere în puterea și biruința moralității în om. Or, a reconstitui viața și activitatea lui Stere înseamnă a descrie acest traiect anevoios, puternic accidentat, „rupt” de suferințe și prăbușiri năucitoare.

Tocmai această postură a lui Stere, - de cugetător, doctrinar, romancier, dar și de mare actor al vieții politice care, ca orice om public, „a derutat și înșelat, ascunzîndu-se bine îndărătul ursuzeniei și orgoliului”, - a trezit și continuă să trezească un mare interes, inclusiv adversități, iscînd adeziuni și înverșunate dușmării.

Dovadă pregnantă a interesului mereu în ascensiune pentru această *individualitate*

ma-sivă o constituie recenta lucrare a **Tamarei Petrov „Constantin Stere, ideologul și scriitorul”**, apărută în 2004 la Editura Marineasa din Timișoara. Autoarea l-a ales pe Stere ca obiect de studiu într-o dublă ipostază, - de ideolog și scriitor, - considerînd că aceste două paliere existențiale definesc în mod categoric viața acestui bărbat ilustru al Basa-rabiei, structurîndu-și lucrarea în două mari secțiuni astfel concepute, încît să prezinte cît mai clar ambele profiluri ale acestuia.

Demersul autoarei se vrea o introducere, în cheie postmodernă și interdisciplinară, a celor două direcții de expansiune ale lui C. Stere, cele șase capitole ale celor două secțiuni (*Prefigurări ale unui destin urgisit; Experiența politologică românească – agonie și extaz; Valențe revoluționare și reacționar - conservatoare ale ideologiilor; Romanul În preajma revoluției – un debut necanonic; Condiția umană – o constantă tematică în romanul lui Stere; Romanul lui Stere – între afirmare și contestare*) redînd chintesența acestor aranja-mente compoziționale, urmărind deliberat un Stere în noi culori bibliografice, depășind cu mult cercul Literelor (P.12).

Propunîndu-și o reevaluare obiectivă a locului și rolului lui C. Stere atît în istoria literaturii, cît și în cea a istoriei ideologiilor românești după o metodă critică temperată, printr-o reflecție nepătimașă, purificată de resentimente și prejudecăți, autoarea îl integrează pe C. Stere tipului de personalități cu dublă vocație: literară și civic - politică. Pentru această categorie de oameni, afirmă *Tamara Petrov*, angajarea totală constituie expresia formei su-perioare a conștiinței umane, încercarea va-lorificării într-un sens nou,

personal, a duratei istorice, cristalizate într-un autentic model existențial.

În accepția autoarei, refuzînd expectativa comodă în fața marilor schimbări, asumîndu-și nu numai misiunea scrierii, ci și a modelării Istoriei, acest tip de personalități cunosc inevi-tabil atît „bucuria de a fi scriitor”, cît și „drama de a nu putea fi numai scriitor”. Pretinzînd o influență decisivă asupra cursului unor mari împliniri istorice, atari personalități se pot înscrie atît în rîndul *Marilor Învingători*, la fel cum vor exista întotdeauna și *Mari Învinși*.

Conformat, încă din copilăria-i urgisită, ca un justițiar și un revoltat, animat mai apoi de ideea necesității reformării radicale a structurilor sociale și politice ale societății românești, protagonistul monografiei *Tamarei Petrov* a fost perfect conștient de eventualitatea plasării sale în postura Marelui Învinș, formulînd, din acest considerent, speranța că: „După moartea mea, se va găsi cineva care să restituie memoriei partea de dreptate răpită mie de cei care m-au judecat în timpul vieții”.

Constantin Stere va rămâne, așadar, în con-știința posterității anume în paradoxala ipos-tază a *Victoriosului Înfrînt*, meritul incontestabil al autoarei *Tamara Petrov* constînd tocmai în descrierea veridică și aproape exhaustivă, întemeiată pe o vastă bibliografie, a acestui destin tragic, bifurcat cu precizie într-o direcție ideologică și în una artistică, reabilitîndu-l pe cel ce și-a jertfit întreaga viață pentru binele Celorlalți.